

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ**ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ (ВРОЗ)**

РАЗРЕД

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА

Четврти

1

36

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- максималан допринос социјализацији сваког ученика, односно развој социјалних компетенција ученика, основне животне вјештине, као и комуникацију, сарадњу и толеранцију у одјељењу, те вјештине рјешавања конфликта.
- допринос развоју когнитивних, емоционалних и радно-акционих компетенција,
- допринос развоју комплетне личности сваког ученика, његових способности, одговорности и слободе, моралној аутономији, стваралаштву и систематичности у раду,
- спознаја ученика о себи и друштву, о природи и потреби њеног очувања.
- Изградња знања и искуства везаних за одговорност и слободе, моралној аутономији, стваралаштву и систематичности у раду.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Упознавање индивидуалног развоја сваког ученика и перманентно праћење тог развоја (здравствено стање, физички, социјални, емоционални и интелектуални развој ученика, моралне и карактерне особине и друго);
- Кориштење интергрупних снага и односа у одјељењу, групне динамике и интеракције у сврху формирања социјално зреле, слободне и одговорне личности ученика;
- Упознавање ученика са дужностима, задацима, обавезама и одговорностима као и правима васпитно образовног рада и живота у школи;
- Оспособљавање ученика за демократско судјеловање у одлучивању, за ненасилну комуникацију и партиципацију у управљању;
- Упознавање ученика са критеријима оцјењивања, са принципима евалуације и само евалуације;
- Упознавање ученика са битним факторима наставе, са цјелокупним функционисањем школе као са могућим начинима партиципације и утицања на њих;
- Упознавање ученика са појмовима потреба, комуникација и конфликт, те са ненасилним начинима и стиловима рјешавања конфликта.
- Развијање патриотизма и интернационализма, поштовања и уважавања свих људи без обзира на боју коже, религију или нацију;
- Развијање еколошке свијести код ученика, потребе за очувањем околине здравља;
- Судјеловање у реализацији културно-забавних и спортских те других активности у школи и друштвеној средини;
- Брига о стандарду ученика (исхрана, путовање, ухбеници и слично).
- Афирмисање здравих навика и стилова живота.
- Развијање способности уочавања актуелних тема/проблема у колективу и заједници.
- Указивање ученицима на важност правилне бриге о тијелу и личне хигијене.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА		
Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
Тема 1:	КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	8
Тема 2:	ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	6
Тема 3:	ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТНА	18
Тема 4:	ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ /СЛОБОДНЕ ТЕМЕ	4
	Укупно	36

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (8 часова)

Посебни циљеви:

- проширивање основних знања о животу и раду у школи;
- стицање радне културе и хигијенских навика као и навика планирања рада.
- упознавање и поштивање туђих али и својих обичаја и традиције
- васпитање ученика у духу хуманих и равноправних односа међу члановима породице и међу друговима.
- чува личне и заједничке ствари и одговорно се односи према њима;

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Ученик ће:

- објаснити и навести одговорности појединца и групе;
- објаснити и набројати задатке и обавезе појединца и групе у одјељењу;
- именовати, набројати и предложити правила важна за функционисање одјељењске заједнице.
- навести елементе поштовања, међусобног и коректног понашања;
- разумијети и примјењивати одговарајућу брзину кретања и јачине говора на јавним мјестима;
- примјењивати културне начине поздрављања са вршњацима и одраслима;
- навести и дефинисати компоненте понашања (шта се догодило, присутна осјећања, мисли, тјелесне промјене, посљедице догађаја);
- разликовати појам жеље и потребе;
- разликовати оно што жели од онога што му стварно треба;
- препознавати и идентификовати своје и потребе других људи;

- Организација одјељењског колектива (1)
 - Одјељењско руководство -задужења/улоге појединаца и група у одјељењу, правила у нашем одјељењу.
- Култура понашања и наша традиција(7)
 - Елементи поштовања међусобног и коректног понашања (брзина кретања, јачина говора, поздрављање).
 - „Компоненте понашања“.
 - „Жеље и потребе“.
 - Моја улога у породици; однос родитеља и дјете.
 - Важност вишечланих породица у заједници(предности и значај).
 - Планирање и организација хуманитарних и добровољних акција.
 - Реализација хуманитарне акције (нпр. помоћ вишечланим породицама).

<ul style="list-style-type: none"> – препознати и процијенити када треба направити компромис између својих и туђих потреба, а кад треба рећи НЕ и изаћи у сусрет својим потребама; – објаснити значај појединаца у породици и групи; – набројати своје улоге и улоге осталих чланова породице; – идентификовати примјере добре комуникације родитеља и дјеце; – анализирати начине комуникације у породици и предложи начине боље комуникације; – разумијети предности и важност вишечланих породица; – предложити, направити план и одлучити о учешћу у хуманитарним и добровољним акцијама; – разумијети да нечије мало неке значајно. 	
--	--

Наставна тема 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ (6 часова)

Посебни циљеви:

- Упознавање са основним дјечијим правима али и обавезама
- Стварање осјећаја одговорности код ученика, поштивање туђе приватности

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Разумијети појам и значај одговорности за појединца, колектив и ширу друштвену заједницу; – схватити да недостатак одговорности може да има негативне последице и за појединца и за друштво; – идентификовати одговорности које су супростављене једна другој; – идентификовати особине личности која има развијен ауторитет; – разумијети како се гради ауторитет; – разликовати појам моћи од појма ауторитета; – разумијети важност поштовања ауторитета; – објаснити и разумијети појам правда, те праведно одлучивање и понашање; – објаснити кораке у праведном поступању у учионици; 	<ul style="list-style-type: none"> • Дјечија права и обавезе (2) <ul style="list-style-type: none"> – Дјечија права и одговорности – свако право подразумијева и одређену одговорност. – Дјечија недјеља (садржај/активности обиљежавања). • Демократија у учионици (4) <ul style="list-style-type: none"> – Одговорност – зашто је важно бити одговоран? – Како недостатак одговорности утиче на наш живот и заједницу? – Ауторитет – Како стичемо ауторитет и када га користимо? – Важност поштовања ауторитета. – Правда - значај и праведно поступање у учионици.

– процијени, заузме и одбрани став, везан за проблем праведног одговора и поступања.	
--	--

Наставна тема 3: ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА (18 часова)

Посебни циљеви:

- стицање хигијенских навика као и навика планирања рада, правилна организација дневних активности
- идентификовање здравих намирница кроз пирамиду исхране и подстицање здравог начина живота;
- подстицање одржавања денталне хигијене и брига за здравље тијела
- развијање осјећаја за очување и поштивање туђе имовине
- планирање времена за учење и слободне активности, усклађивање школских и других обавеза

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Ученик ће:

- описати осјећај личне вриједности;
- описати и изградити позитивну слику о себи;
- препознати своје особине које највише воли;
- сагледати мишљење других о себи;
- идентификовати себе и друге по истакнутим особинама;
- разговарати са својим одјељењским старјешином и друговима из одјељења о томе како може да се осјећа и како може на прихватљив начин да испољи своја осјећања уколико га нешто тишти;
- критички сагледати одређене ситуације које могу да доведу до сукоба или конфликта;
- разумијети осјећања себе и других у ситуацијама неприхватљивог односа између вршњака;
- пронаћи рјешење за конкретну проблемску ситуацију;
- дати конструктивне приједлоге и рјешења;
- разумијети зашто долази до сукоба и конфликта, те које емоције изазивају;
- идентификовати и набројати врсте конфликта;
- дефинисати ситуације када долази до сукоба;
- научити да контролише своје понашање и негативне емоције;
- препознати и идентификовати своја и осјећања друге особе у конфликту;

- Животне вриједности (8)
 - Развијање позитивне слике о себи „Игром до себе“.
 - Развој перцепције о себи
 - „Шта волим код себе“.
 - Емоционално описмењавање: „Зашто неће са мном да се друже“.
 - Комуникација и емпатија:
 - „Коцка за емпатију“.
 - Моја осјећања - Има нешто што ме тишти.
 - Зашто долази до сукоба и конфликта, врсте конфликта?
 - Сукобљавање: „Како се осјећамо када се сукобљавамо“.
 - Кодекс понашања (Кодекс понашања у заједници и школи).
- Чувари здравља и природе (4)
 - Правилан дневни ритам – значај одмора и сна.
 - Хигијена одјеће и обуће.
 - Хигијена исхране.
 - Заштита животне средине (хигијена ваздуха, земљишта и воде).
- Учење (6)
 - Самостално планирање учења (у складу са могућностима).
 - Унутрашња мотивација за учење.
 - Да ли треба да учим за знање или да

<ul style="list-style-type: none"> – идентификовати неприхватљиво понашање у заједници; – објаснити важност/значај кодекса понашања у заједници и школи.разумијет ће значај одмора и сна за правилан физички и психички развој; – објаснити значај одржавања хигијене одјеће и обуће; – правилно одржавати личну хигијену; – објаснити важност личне хигијене и животног простора; – схватити значај правилне исхране и одржавања хигијене намирница; – разумијети значај заштите животне средине; – научити на који начин може дати свој лични допринос очувању животне средине. – Креирати план рада и ускладити га са распоредом часова; – Разумијети важност развијања унутрашње мотивације за учење; – Разумијети да оцјена није „огледало“ личности појединца; – Идентификовати и објасни негативне појаве и утицаје на појединца; – повезати игру и учење, те ће разумијети на које све начине може кроз игру да учи и развијасвоје вјештине; – препознати и разликовати ометаче/дистракторе пажње приликом учења; – образложити ситуације када ТВ,мобилни телефон и рачунар могу негативно утицати на процес учења; – објаснити појам слободног времена и направити добар план кориштења слободног времена; – процијенити усклађеност слободног времена са школским обавезама. 	<p>учим за оцјену?</p> <ul style="list-style-type: none"> – Борба против негативних утицаја (љенчарење, кампањско учење). – Игра и учење. – Пажња (дистрактори/ометачи пажње). – Усклађеност школских и других обавеза са слободним временом ученика.
---	---

Наставна тема 4 : ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБODНЕ ТЕМЕ (4 часова)

Посебни циљеви:

- Развијање код ученика осјећај емпатије, солидарности и хуманитарног духа
- активно учешће у хуманитарним активностима школе и одјељењске заједнице
- Развијање свијести о опасности НУС-а , не дирања истих и тражењу помоћи

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

Ученик ће:

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

- Актуелни догађаји улокалној заједници и

<ul style="list-style-type: none"> – објаснити значај актуелног догађаја за школу или заједницу. – препознати ситуацију и/или појаву и објаснити због чега је она важна; – знати у одређеним ситуацијама коме може вјеровати; – користити безбједне начине понашања током одређене ситуације/појаве. 	<p>школи(2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Садржаји по избору наставника и/или ученика, а везани за актуелне догађаје у школи и локалној заједници. • Слободне теме (2) <ul style="list-style-type: none"> – Ситуације и појаве времена у коме живимо (земљотреси, пандемије, поплаве...)
--	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

Садржаји везани за предмет:

Српски језик : причање, именовање, поздрављање, описивање дневне рутине, показивање и именовање емоција. Богаћење ријечника и способности изражавања.

Природа и друштво: познавање своје уже и шире околине

Музичка култура : пјесмице о другарству, школи, родитељском дому.

Ликовна култура (моделовање тродимензионалних облика).

НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

- Програм васпитног рада у одјељењској заједници обухвата четири наставне области: Култура живљења, Дјечија права и одговорности, Здрави стилови живота и Теме по избору/Слободне теме, а у оквиру сваке од области двије до четири теме. Пред ложене Слободне теме су само приједлог/оквир, што значи да одјељењски старјешина може у оквиру ове области да бира и реализује друге садржаје за које процијени да су неопходни за реализацију, а у складу са потребама ученика из одјељења.
- Наставне области и теме су релативно аутономне, јер неке од тема могу се обрађивати у корелацији са другим наставним садржајима/темама, интегрисати и реализовати.
- Кроз сарадњу са Ресурсним центрима благовремено одговорити на индивидуалне потребе ученика које ће се у наставном процесу уочити.
- Приликом извођења наставе у највећој могућој мјери користи очигледна наставна средства, погодна за тактилно кориштење и манипулисање, рељефне облике и тродимензионалне моделе, макете.
- Ослањати се на чуло слуха те материјале који су погодни за припрему у аудио облику тако и имплементирати.
- Дидактичка средства која се користе у настави прилагодити претходном сазнању ученика, те његовом примарном каналу учења било да је чуло додира или слуха.
- Омогућити ученику додатну подршку по питању времена у ситуацијама када се нови садржаји усвајају или када се провјерава усвојено знање или вјештина.
- Демонстрацију активности требало би да прати што опширнији вербални опис како би ученик стекао што јаснију представу на који начин да изврши очекивану активност.
- Пожељно је ученике из одјељења довести у прилику да у пару изводе активности са учеником оштећеног вида, како би се ученик оштећеног вида што више ослободио у интеракцији са вршњацима и потражио њихову подршку када је потребно.
- Реализација програмских садржаја васпитног рада у одјељењској заједници подразумијева крајње флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на моделе рада, тако и на динамику

извођења.

- Часове ВРОЗ-а (Васпитни рад у одјељењској заједници) треба реализовати уз кориштење модела интерактивне наставе, те радионичког начина рада.
- Примјеном савремених модела наставног рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења.
- Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење дефинисаних исхода учења, могуће је и кориштењем садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика. То значи да неки понуђени садржаји неће бити реализовани или ће неки садржаји бити замијењени сличним садржајима које одаберу одјељењски старјешина и/или ученици.
- Сваки одјељењски старјешина је задужен да креира годишњи, те оперативне планове и програме рада за своје одјељење, уважавајући програмски оквир, искуства ученика, специфичности средине, те уз обавезне консултације и учествовање ученика
- Наставни програм ВРОЗ-а реализује се током 36 наставних седмица, по правилу са по једним часом седмично. У посебним ситуацијама када је потребно више времена за реализацију одређених садржаја, те када је планирана реализација ван учионичког простора могуће је кориштење тзв. двочаса/блок часа, што се посебно планира и евидентира.
- У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумијева да посједује особине демократичности, флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично.
- Одјељењски старјешина, у договору са ученицима има потпуну слободу да наставну област и одређену тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне области и теме. Редослијед навођења садржаја у оквиру одређених области и темау наставном програму *Васпитни рад у одјељењској заједници за 4.разред основне школе* није обавезујући редослијед реализације наведених области, тема и садржаја.
- Одјељењски старјешина осмишљава активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалних разлика, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа.
- За реализацију програма ВРОЗ-а, односно појединих области, тема и садржаја, одјељењским старјешинама ће бити на располагању *Приручник за наставнике- Васпитни рад у одјељењској заједници (примјери добре праксе)*.